

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ПУЛЮЯ

ПРОГРЕСИВНІ МАТЕРІАЛИ,
ТЕХНОЛОГІЇ ТА ОБЛАДНАННЯ В
МАШИНО- І ПРИЛАДОБУДУВАННІ

*ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ ЧЕТВЕРТОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ ТДТУ*

(17 – 19 травня 2000 р.)

Тернопіль – 2000

(Вінницький державний технічний університет)

ФАЗОВИЙ МЕТОД ВИМІРЮВАННЯ ДОБРОТНОСТІ РЕЗОНАНСНИХ КОНТУРІВ

При вимірюванні добротності резонансних контурів (послідовних та паралельних) виникають значні труднощі. Проведений аналіз методів вимірювання добротності резонансних контурів показав, що існуючі методи (резонансні, мостові і т.і.) володіють значною похибкою і не дозволяють в достатній мірі автоматизувати процес вимірювання. Тому постає задача розробки нових вимірювачів добротності (куметрів).

Як відомо, під добротністю резонансного контуру розуміють відношення характеристичного опору ρ до опору втрат r_K , тобто $Q = \frac{\rho}{r_K}$.

Для вирішення поставленої задачі пропонується використовувати вимірювальний перетворювач (рис.1), до складу якого входять зразковий резистор R_0 та власне паралельний резонансний контур, де L , C та $r_K = r_L + r_C$ — відповідно індуктивність, ємність та активний опір резонансного контуру. Проаналізувавши еквівалентну схему вимірювального перетворювача (рис.1), знайдемо фазовий зсув між комплексними напругами $\dot{U}_1$ та $\dot{U}_2$, який дорівнює

$$\varphi = \arg\{\dot{U}_1\} - \arg\{\dot{U}_2\} = \arctg Q \left(\frac{\omega}{\omega_0} - \frac{\omega_0}{\omega} \right) = \arctg Q \frac{\omega^2 - \omega_0^2}{\omega_0 \omega}. \quad (1)$$

З співвідношення (1) виходить, що для знаходження добротності вимірювання необхідно проводити на двох частотах, при цьому частоти ω_1 та ω_2 повинні

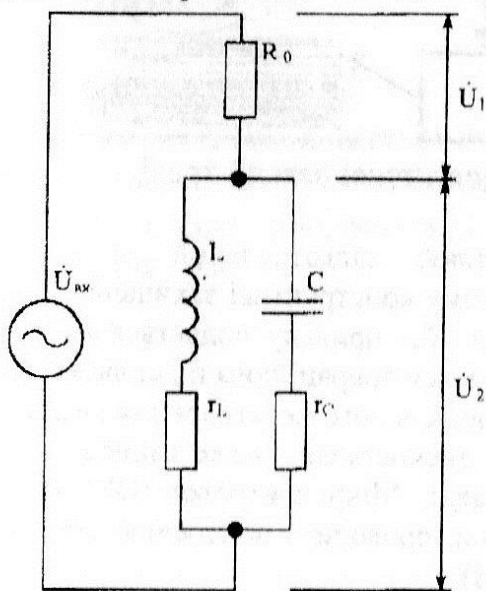

Рис. 1

знаходитись поблизу резонансної частоти ω_0 для забезпечення виконання умови $-70^\circ \leq \varphi_{1(2)} \leq 70^\circ$.

$$\text{Тоді } \operatorname{tg} \varphi_1 = Q \frac{\omega_1^2 - \omega_0^2}{\omega_1 \omega_0} \quad \text{та} \quad \operatorname{tg} \varphi_2 = Q \frac{\omega_2^2 - \omega_0^2}{\omega_2 \omega_0}.$$

Вирішивши сумісно два останні рівняння, отримаємо:

$$\omega_0 = \sqrt{\frac{\omega_1 \omega_2 (\omega_2 \operatorname{tg} \varphi_1 - \omega_1 \operatorname{tg} \varphi_2)}{\omega_1 \operatorname{tg} \varphi_1 - \omega_2 \operatorname{tg} \varphi_2}}, \quad (2)$$

$$Q = \frac{\sqrt{\omega_1 \omega_2 (\omega_2 \operatorname{tg} \varphi_1 - \omega_1 \operatorname{tg} \varphi_2) (\omega_1 \operatorname{tg} \varphi_1 - \omega_2 \operatorname{tg} \varphi_2)}}{\omega_1^2 - \omega_2^2}. \quad (3)$$

Таким чином, для знаходження резонансної частоти ω_0 та добротності Q паралельного резонансного контуру необхідно виміряти значення частот ω_1 та ω_2 , що знаходяться поблизу резонансної частоти ω_0 , а також значення фазового зсуву між напругами $\dot{U}_1$ та $\dot{U}_2$ на цих частотах. Співвідношення (2) та (3) будуть справедливими і для послідовного резонансного контуру, тому що для цього випадку фазовий зсув між напругами $\dot{U}_1$ та $\dot{U}_2$ також визначається за співвідношенням (1).